

การดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม
ด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร^{*}
EVALUATION OF THE PROJECT FOR THE INTEGRATION OF SOCIAL
WELFARE DATABASE IN THE DIRECT PAYMENT OF ELDERLY
CITIZENS' ALLOWANCE BY THE LOCAL ADMINISTRATION
ORGANIZATION IN MUANG MUKDAHAN DISTRICT
MUKDAHAN PROVINCE

สุรวี คำมีแก่น

Suravee Kammeekaen

ศิวัช ศรีโกคางกุล

Siwach Sripokangkul

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

KhonKaen University, Thailand

E-mail: suravee.777@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในการเขียนบทความนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน และเพิ่มเติมด้วยข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ผลการศึกษา พบว่า 1) ระบบการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ระบบการดำเนินการเบิกจ่ายมีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น ด้านการกรอกข้อมูลผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพมีความเที่ยงตรง แม่นยำ แต่การประมวลผลข้อมูลผ่านระบบยังมีความล่าช้า 2) ความรวดเร็ว ต่อเนื่องในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรฐานเดียวกันในการจ่ายเบี้ยยังชีพภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน แต่ส่งผลกระทบทางลบแก่ผู้สูงอายุบางส่วนที่เคยได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุก่อนวันที่ 10 ทำให้เสียโอกาสในการรับเงินสวัสดิการไปใช้จ่ายในการดำรงชีพ 3) ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุมีความเชื่อมั่นในการจ่ายเบี้ยยังชีพ เนื่องจากมีระบบในการตรวจสอบที่ชัดเจนส่งผลให้ลดปัญหาการจ่ายผิดพลาดแก่ผู้ไม่มีสิทธิ 4) การจัดสรรงบประมาณเบี้ยยังชีพ

---

^{*} Received 2 April 2020; Revised 25 April 2020; Accepted 28 April 2020

ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ามีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอตามข้อมูลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอและสร้างความเชื่อมั่นว่าจะไม่มีการสำรองเงินจ่ายไปพลางก่อน 5) การเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะ พบว่า ควรปรับปรุงและพัฒนาระบบให้สามารถดึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนมีการกำหนดระเบียบวิธีในการเบิกจ่ายอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: โครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม, เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, อำเภอเมืองมุกดาหาร

Abstract

This article aimed on the evaluation of the Project for the Integration of Social Welfare Database in the Direct Payment of Elderly Citizens' Allowance by the Local Administration Organization in Muang Mukdahan District, Mukdahan Province. In-depth interview with the key informants, together with the revision of related research documents were applied as the key method for the data collection. The result revealed the information as follows: 1) Related system to the payment of the elderly citizens' allowance was considered convenience and quick. The input procedure of the data regarding the eligible persons was precise. However, the data processing was still in a long time. 2) The quickness and consistency of the allowance receiving, the local administration organization had complied the common standard for the payment within the 10th day of each calendar month. However, elderly citizens who used to receive the before the mentioned date might not be longer able to receive the allowance in their require period. 3) The overlapping of the payment by the local administration organization caused by the auditing system which had been conducted for the payment's accuracy and the prevention of mistake of the payment to the non-eligibility person had built the elderly citizens' confidence. 4) The budget administration for the payment, the local administration organization's preparedness of sufficient budget in accordance to the requirement of the payment had built the confidence regarding the avoidance of the usage of the advances. 5) This article's suggestions are the improvement of payment system for the prompt data retrieving and the promulgation of the explicit payment regulation.

Keywords: Project For The Integration Of Social Welfare Database, Elderly Citizens' Allowance, Local Administration Organization, Muang Mukdahan District

บทนำ

โครงการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงเกิดจากแนวคิดระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e - Payment) เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e - Payment Master Plan) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562) เพื่อจะก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e - Government) ที่จะใช้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาตลอดจนยกระดับการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยในแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหนึ่งในโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม ตามโครงการ e - Payment ของภาครัฐ ซึ่งมีการพัฒนาระบบและเตรียมความพร้อมในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุระหว่างภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง

การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เดิมผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะได้รับสวัสดิการดังกล่าวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้สูงอายุมีสิทธิสังกัดอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งในรูปแบบเงินสด และการโอนเงินเข้าบัญชี ซึ่งจากวิธีการดำเนินการจ่ายสวัสดิการดังกล่าว ทำให้เกิดความล่าช้าในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (มารยาท หามยั่น, 2555) ซึ่งจากการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2558 พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุล่าช้ากว่าที่หลักเกณฑ์กำหนด จำนวน 28 แห่ง เกินกว่าวันที่กำหนดเป็นเวลามากที่สุด 77 วัน และยังเกิดความผิดพลาดในการเบิกจ่ายซ้ำซ้อน เช่น กรณีการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตแล้ว การจ่ายให้กับผู้สูงอายุที่ย้ายภูมิลำเนา และการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินสวัสดิการอื่นจากรัฐทำให้การจ่ายซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น เช่น กรณีจ่ายให้แก่ผู้ที่ได้รับเงินบำนาญ ทำให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอตามมา ตลอดจนผู้มีสิทธิไม่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ส่งผลให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินรายได้จากการประกอบอาชีพเกิดความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิต และไม่มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2558)

จากกรณีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีสิทธิในรูปแบบเดิม ที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการจัดสรรสวัสดิการอย่างถูกต้องและเป็นธรรมนั้น จึงทำให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างกรมบัญชีกลาง กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำฐานข้อมูลร่วมกันเพื่อให้สามารถจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้กับผู้มีสิทธิโดยวิธีการโอนเงินเข้าบัญชีผู้สูงอายุโดยตรง โดยกรมบัญชีกลางจะทำการตรวจสอบข้อมูลและโอนเงินเข้าบัญชีผู้สูงอายุโดยตรง ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุได้รับเงินเบี้ยยังชีพโดยตรงสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงสวัสดิการ ที่มีความสะดวก รวดเร็ว ลดความล่าช้าและความ

ข้าซื้อในการจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจังหวัดมุกดาหารเป็นหนึ่งในจังหวัดนำร่องในการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการเตรียมความพร้อมรองรับการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตรวจสอบจำนวนผู้มีสิทธิ วิธีการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ และบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมทั้งปรับปรุงข้อมูลรายบุคคลในระบบดังกล่าวให้ถูกต้องตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2562 นอกจากการเตรียมความพร้อมทางด้านข้อมูลผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแล้ว กรมบัญชีกลางและสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร ยังมีการจัดประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจังหวัดนำร่องขึ้น ในวันที่ 24 กันยายน 2562 ณ ห้องประชุมแก้วกิริยา ชั้น 5 ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 54 แห่ง เข้าร่วมประชุม (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร, 2562)

จังหวัดมุกดาหารแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 55 แห่งองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 24 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 29 แห่ง ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลการลงทะเบียนผู้ขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารปี 2563 และการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเดือนมกราคม 2563 จากกรมบัญชีกลาง มีผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทั้งสิ้น จำนวน 44,562 ราย แบ่งเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพโดยผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นเงินสด จำนวน 8,020 ราย และผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพโดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร จำนวน 36,542 ราย ดังนี้ อำเภอเมืองมุกดาหาร 14,283 ราย, อำเภอดงหลวง 7,419 ราย, อำเภอคำชะอี 4,937 ราย, อำเภอดอนตาล 3,407 ราย, อำเภอหนองสูง 3,151 ราย, อำเภอดงหลวง 1,944 ราย และอำเภอหว้านใหญ่ 1,401 ราย (กรมบัญชีกลาง, 2563)

จากข้อมูลดังกล่าว การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองมุกดาหารมีจำนวนมากที่สุดถึง 14,283 ราย ซึ่งการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหารที่เกิดขึ้นในเดือนมกราคม 2563 นับว่ามีความสำคัญและสะท้อนถึงบริบทแห่งการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายโดยการพัฒนากลไกและรูปแบบการให้บริการที่แสดงให้เห็นถึงการยกระดับการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับสวัสดิการให้มีความถูกต้องและเป็นธรรมผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการดำเนินโครงการดังกล่าว ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงมากที่สุดและมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดถึง 13 แห่ง เพื่อ

สะท้อนให้เห็นว่าจากการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นนั้น ส่งผลอย่างไรกับผู้สูงอายุ และนำผลการศึกษาที่ได้รับไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของงานวิจัย

การศึกษาเรื่องการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ศึกษาทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีที่สุดจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 คน นักพัฒนาชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัดจากสำนักงานงานท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระบบการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า มีประเด็นเกี่ยวกับระบบการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ขั้นตอนในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ขั้นตอนในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เนื่องจากก่อนที่จะกรณียกกลางจะดำเนินการจ่ายตรงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนทั้งหมด เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการนำเอกสารการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนำเข้าสู่ระบบการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนำเอกสารในการเบิกจ่ายดังกล่าวไปยื่นธนาคารเพื่อนำจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งกระบวนการในการเบิกจ่ายส่วนมีการใช้เอกสารเป็นจำนวนมาก ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เช่น กรณีของเทศบาลเมืองมุกดาหารมีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยการโอนเข้าบัญชีธนาคาร จำนวน 3,287 ราย เทศบาลตำบลคำอาฮวน จำนวน 1,413 ราย เทศบาลตำบลนาโสก จำนวน 1,341 ราย โดยในการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการเบิกจ่ายก็มีจำนวนมากตามไปด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้นยังต้องจัดทำไฟล์ข้อมูลผู้รับเบี้ยยังชีพทุกรายผ่านโปรแกรม Microsoft Office Excel เพื่อนำชุดไฟล์ข้อมูลส่งให้ธนาคารทำการตรวจสอบและเบิกจ่ายแต่ในการดำเนินการผ่านการบูรณาการร่วมกันตามโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเดือนมกราคม 2563 กระบวนการขั้นตอนในการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น ทั้งนี้เกิดจากกรณียกกลางได้ดำเนินการขั้นตอนทางการเงินทั้งหมด ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องยุ่งยากในการเดินทางนำเอกสารไปเบิกจ่ายที่ธนาคาร ซึ่งสะท้อนจากหนึ่งในคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของบุคคลท่านหนึ่งที่กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินการในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุนั้นมีขั้นตอนจำนวนมาก

“การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยการโอนเข้าบัญชีในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหารของเราจะตั้งเบิกก่อนวันที่ 10 ของทุกเดือนอยู่แล้ว และทำการสรุปยอดการจ่ายว่ามีจำนวนกี่รายในเดือนนั้น ๆ และจะต้องเข้าไปในระบบ e - laas เพื่อบันทึกข้อมูลและทำการกรอกเอกสารนำจ่ายของผู้สูงอายุทุกท่านไปให้ธนาคาร เรามี 3,000 กว่าราย ก็ต้องกรอกข้อมูลทุกราย นอกจากนั้นต้องนำเอกสารกองโต ขนกันไป เพื่อให้ทางธนาคารตรวจสอบอีกที หากมีข้อผิดพลาดธนาคารก็จะแจ้งกลับมา ในแต่ละรอบเดือนแทบจะไม่มีเวลาทำอะไรเลยต้องเตรียมเอกสาร ทำจ่ายเอกสารอย่างเดียว”

1.2 การกรอกข้อมูลผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผ่านระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่า การกรอกข้อมูลผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความเที่ยงตรง และน่าเชื่อถือมากขึ้น เนื่องจากการตรวจสอบข้อมูล 2 ชั้น โดยชั้นที่ 1 เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรอกข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเมื่อกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตรวจสอบข้อมูลแล้วจะนำข้อมูลดังกล่าวส่งกรมบัญชีกลางในชั้นที่ 2 โดยกรมบัญชีกลางจะทำการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวอีกครั้ง ทำให้ลดข้อผิดพลาดจากการเบิกจ่ายที่จะเกิดขึ้นเช่น ข้อมูลเลขบัตรประชาชน การคำนวณอายุ และคุณสมบัติอื่น ๆ ทำให้การประมวลผลมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น ซึ่งสะท้อนจากหนึ่งในคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกรอกข้อมูลผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของบุคคลท่านหนึ่งที่กล่าวว่า การกรอกข้อมูลผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวมีการตรวจสอบทำให้ลดความกังวลในการกรอกข้อมูลผิดพลาดแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“ตั้งแต่มีการปรับปรุงในเรื่องการกรอกข้อมูลและตรวจสอบแต่ละขั้นตอนเรามองว่าการกรอกข้อมูลของเรามีความสะดวกอย่างมาก เหมือนมีตัวกรองความถูกต้องต่าง ๆ เช่น ตัวเลขบัตรประชาชน การคำนวณอายุ ทำให้เราทำงานง่ายขึ้น”

1.3 ระบบบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมของกรมบัญชีกลาง พบว่าการดึงไฟล์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูลจากระบบมีความล่าช้า ตลอดจนการบันทึกข้อมูลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการผ่านระบบได้โดยตรง มีเพียงรหัสเข้าไปตรวจสอบการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากกรมบัญชีกลางเท่านั้น ซึ่งสะท้อนจากคำสัมภาษณ์ของบุคคลท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“การดึงข้อมูลของระบบกรมบัญชีกลางช้ามากบางครั้งก็ไม่สามารถเข้าหน้าเว็บได้เลยและที่ผ่านมาเราพยายามที่จะดึงดูข้อมูลการจ่ายเนื่องจากเราอยากรู้ว่ามีผู้สูงอายุของเราก็รายที่โอนสำเร็จหรือไม่สำเร็จ แต่ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากระบบมีปัญหา”

ซึ่งหากมีข้อผิดพลาดกับชุดข้อมูลที่จะถูกเบิกจ่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถแก้ไขผ่านระบบของกรมบัญชีกลางได้โดยตรง

2. ผลการศึกษาความรวดเร็วและต่อเนื่องในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่าการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเดือนมกราคม 2563 เป็นเดือนแรกที่กรมบัญชีกลางโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้สูงอายุโดยตรงนั้น ส่งผลกระทบในทางบวกแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชัดเจน เป็นการสร้างมาตรฐานเดียวกันในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยมีกำหนดการจ่ายภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน แต่จากผลการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวกลับส่งผลกระทบด้านลบแก่ผู้สูงอายุที่เคยได้รับเงินเบี้ยยังชีพเข้าบัญชีธนาคารก่อนวันที่ 10 ของทุกเดือน เช่น ผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยการโอนเข้าบัญชีตั้งแต่วันที่ 3 ของทุกเดือน แต่เมื่อมีการกำหนดวันจ่ายเงินเข้าบัญชีธนาคารแก่ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างเป็นมาตรฐานเดียวกันจึง

ทำให้ผู้สูงอายุที่เคยได้รับเงินเร็วกว่าที่กำหนดเสียโอกาสในการรับเงินสวัสดิการไปใช้จ่ายในการดำรงชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนจากหนึ่งในคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรวดเร็ว ต่อเนื่องในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารของบุคคลท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“แม่ได้รับเงินผู้สูงอายุในวันที่ 10 มกราคม 2563 แต่ก่อนหน้านี้แม่ได้รับเงินผู้สูงอายุจากเทศบาลเมืองมุกดาหารไม่เกินวันที่ 5 ของทุกเดือนได้รับเร็วมาก ๆ แต่พอได้วันที่ 10 ก็ทำให้แม่ได้เงินนี้ช้าขึ้น จะเอาไปซื้อของใช้ก็ต้องรอวันที่ 10 ”

3. ผลการศึกษาความเข้าใจในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การดำเนินโครงการการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเที่ยงตรง และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมากขึ้น เนื่องจากมีการตรวจสอบคัดกรองข้อมูลผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพว่าเป็นผู้ที่ได้รับบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันหรือไม่ โดยสามารถตรวจสอบผู้มีสิทธิผ่านระบบได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสะท้อนจากบุคคลท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“การตรวจสอบข้อมูลของผู้ได้รับบำนาญดีมาก ๆ ค่ะ ทำให้เรามั่นใจได้ว่าเราจะไม่จ่ายผิดพลาดและมีการเรียกเงินคืนตามมาเพราะก่อนหน้านี้สิ่งที่เรากังวลมากที่สุดคือเรื่องการจ่ายให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พอมีระบบนี้ขึ้นมาทำให้เราทำงานอย่างสบายใจมากขึ้น”

หากเป็นกรณีระงับการจ่ายก็จะมีกรแจ้งรายชื่อ และข้อมูลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดผ่านระบบว่ามีจำนวนกี่ราย ที่สำคัญคือกรณีมีการย้ายที่อยู่ของผู้สูงอายุบางรายระหว่างปีงบประมาณหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดิมไม่ทราบว่าผู้สูงอายุนั้นย้ายที่อยู่ก็จะทำให้มีการจ่ายซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใหม่ แต่ในปัจจุบันมีการแจ้งรายงานจากกรมบัญชีกลางถึงการระงับการจ่ายเพราะผู้สูงอายุย้ายที่อยู่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดิมระงับการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุรายดังกล่าว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดิมสามารถแนะนำผู้สูงอายุให้ไปขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใหม่ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุไม่เสียสิทธิในการได้รับเบี้ยยังชีพ

“การย้ายที่อยู่ของผู้สูงอายุแล้วไม่มาแจ้งเทศบาลเรามีปัญหามากค่ะ เพราะหากเป็นเช่นนี้จะทำให้ผู้สูงอายุเสียสิทธิในการได้รับเบี้ยยังชีพ หรือแม้กระทั่งเป็นการจ่ายซ้ำซ้อน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือเหมือนมีการแจ้งเตือนเราผ่านระบบว่าผู้สูงอายุของคุณย้ายไปแล้วนะไม่ควรจ่ายเขาอีกและแนะนำให้เขาไปขึ้นทะเบียนกับท้องถิ่น แห่งใหม่ค่ะ ทำให้เราสะดวกขึ้น”

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความเชื่อมั่น และลดความกังวลในการจ่ายผิดพลาดกรณีผู้ไม่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และทำงานสะดวกมากยิ่งขึ้น

4. ผลการศึกษาการจัดสรรงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การจัดสรรงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อำเภอเมืองมุกดาหารจะมีการจัดสรรอย่างเพียงพอและสร้างความเชื่อมั่นแก่กลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงเจ้าหน้าที่ในระบบการจ่ายตรงของกรมบัญชีกลาง เนื่องจากเดิมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะตั้งงบประมาณการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไว้ในเทศบัญญัติและนำมาจ่ายกลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิ แต่การโอนเงินจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปโครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ยังไม่ได้รับการจัดสรรมาอย่างเพียงพอบุคคลท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“ถ้าจะย้อนไปอีกในปี 2558 ครัวที่เป็นช่วงที่การจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเราไม่ได้รับการจัดสรรอย่างครบถ้วนแต่ก็มีการทยอยจ่ายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรื่อยมา ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนยังได้ไม่ครบนอกจากนั้นจังหวัดยังมีการสำรวจงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ในปี 2560 พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 36 แห่ง เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 7,827,700 บาท ปี 2561 พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 45 แห่ง เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 8,464,300 บาท อันนี้ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการสำรองเงินจ่ายไปก่อนในเบื้องต้น”

ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสำรองเงินจ่ายไปพลางก่อน แต่เมื่อกรมบัญชีกลางดำเนินการจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิโดยตรงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องแบกรับภาระการสำรองเงินจ่ายและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุว่าจะได้รับการจัดสรรอย่างถูกต้อง เพียงพอและเป็นธรรม

5. โครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่ามีประเด็นการเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 การขอใช้ข้อมูลของกรมบัญชีกลาง ผ่านระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรมีช่วงระยะเวลาการดึงข้อมูลที่ชัดเจน เช่น กรณีอำเภอเมืองมุกดาหารที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีการกรอกข้อมูลผู้สูงอายุเดือนมกราคม 2563 ตามกำหนดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นภายในวันที่ 26 ธันวาคม 2562 แต่เมื่อมีการจ่ายจริงจากกรมบัญชีกลางพบว่า ข้อมูลบางส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บันทึกข้อมูลในระบบยังไม่ได้รับการจ่ายหรือไม่ได้รับการแก้ไข นั้นแสดงถึงขั้นตอนในการขอข้อมูลของกรมบัญชีกลางอาจจะเกิดจากการขอชุดข้อมูลการจ่ายไปก่อนกำหนด เช่น เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บันทึกการจ่ายว่าเป็นการจ่ายโดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารผู้สูงอายุ แต่พอจ่ายจริงกลับเป็นข้อมูลเดิม

ที่บันทึกเป็นการจ่ายแบบเงินสด ทำให้การเบิกจ่ายไม่ตรงตามความเป็นจริงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความกังวลและไม่เชื่อมั่นในระบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ตลอดจนทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเกิดความยุ่งยากในการเบิกจ่าย หรือต้องทำจ่ายตกเบิกในเดือนถัดไปให้แก่ผู้สูงอายุ

5.2 ควรมีระเบียบวิธีในการดำเนินการอย่างชัดเจนจากผู้รับผิดชอบหลัก อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมบัญชีกลาง เพื่อให้การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสะดวก รวดเร็ว ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น กรณีการเรียกเงินคืนจากผู้สูงอายุที่เสียชีวิตสาเหตุจากการที่กรมบัญชีกลางได้ดำเนินการโอนเงินเข้าบัญชีให้แก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตในช่วงวันที่ 28 – 30 ของเดือน ซึ่งเป็นช่วงหลังวันที่กรมบัญชีกลาง ดึงข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นไปตรวจสอบและดำเนินการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความสับสนในกระบวนการ วิธีการ ว่าจะดำเนินการเรียกเงินคืนอย่างไรแก่ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตไปแล้วนั้น

5.3 ระบบการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงของกรมบัญชีกลางควรมีกล่องข้อคิดเห็นในการรับข้อคิดเห็น ข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ใช้ระบบ เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการ

5.4 การเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงควรมีระยะเวลาที่รวดเร็วมากขึ้น โดยกรณีการจ่ายภายในวันที่ 10 ของทุกเดือนนั้น มีความล่าช้าทำให้ผู้สูงอายุเสียโอกาสในการนำเบี้ยยังชีพดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพ เนื่องจากเมื่อก้าวสู่การพัฒนาระบบอย่างบูรณาการแล้ว กระบวนการในการดำเนินการต่าง ๆ ที่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีความรวดเร็ว ต่อเนื่อง ทันเหตุการณ์ และสามารถประมวลผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.5 การฝึกอบรมและสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเข้าใช้งานและดึงข้อมูลผ่านระบบตามโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อลดภาระของเจ้าหน้าที่ส่วนกลางในการตอบคำถามแก่ผู้ใช้งาน ซึ่งบางครั้งมีความล่าช้าในการดำเนินการตอบข้อซักถาม

อภิปรายผล

การอภิปรายที่จะกล่าวต่อไปนี้จะครอบคลุมใน 5 ประเด็น คือ 1) ระบบการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ความรวดเร็วและต่อเนื่องในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 3) การลดความซ้ำซ้อนในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 4) การจัดสรรงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 5) แนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยจะอธิบายผลวิจัยว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างไร ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปราย ดังนี้

ระบบการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและการลดความซ้ำซ้อนในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดระบบการ

ชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e - Payment) ของภาครัฐ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563) ที่ชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมให้มีฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับสวัสดิการของภาครัฐ ควบคู่กับการจ่ายเงินโดยตรงให้แก่ประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยให้สามารถจ่ายเงินได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ลดความผิดพลาดในการจ่าย และลดความซ้ำซ้อนในการเบิกจ่าย และสอดคล้องกับสมชัย สัจพจน์ ที่ระบุว่า ระบบ e-Payment ภาครัฐจะช่วยให้จ่ายเงินตรงกลุ่มเป้าหมาย ลดการจ่ายผิดพลาด ลดความซ้ำซ้อนในการจ่าย และโอกาสการทุจริตจากการจ่ายด้วยเงินสด นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการแสดงผลผ่านระบบอย่างชัดเจนเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กรณีการโอนย้ายของผู้สูงอายุก็ควรมีระบบอย่างชัดเจนในการโอนเข้าย้ายออกเพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติ (สมชัย สัจพจน์, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับภัทรวดี ชอกดูลย์ ที่ระบุว่า ปัญหาในการดำเนินงานโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ภัทรวดี ชอกดูลย์, 2557)

ความรวดเร็วและต่อเนื่องในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และการจัดสรรงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากจะเป็นการยกระดับ และการสร้างความน่าสนใจของแนวคิดระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ภาครัฐควรมีการสร้างมาตรฐานที่แตกต่างจากการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบเงินสด เช่น หากเป็นผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบโอนเข้าบัญชีจะได้รับเงินตั้งแต่วันที่ 5 ของเดือน ส่วนการรับแบบเงินสดจะโอนให้ภายในวันที่ 10 ของเดือน เพื่อเป็นการสร้างความน่าสนใจในระยะเริ่มแรกแก่กลุ่มผู้สูงอายุ อันจะเป็นการก้าวเข้าสู่ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ภาครัฐพยายามจะผลักดันให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรวดี ชอกดูลย์ ที่ระบุว่า ปัญหาในการดำเนินงานโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุเดินทางมารับเบี้ยยังชีพไม่สะดวก (ภัทรวดี ชอกดูลย์, 2557) และสอดคล้องกับ พรชชณฉัตร เอี่ยมวันทอง ที่ระบุว่า ผู้สูงอายุบางรายมีความยากลำบากในการเดินทางไปรับเบี้ยยังชีพควรมีเจ้าหน้าที่เข้ามาบริการ (พรชชณฉัตร เอี่ยมวันทอง, 2562)

นอกจากที่กล่าวมา ภาครัฐควรมีการบูรณาการฐานข้อมูลการจ่ายเงินในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันอย่างรอบด้าน เช่น ผู้มีรายได้น้อย ผู้มีสิทธิรับเบี้ยสูงอายุ ผู้พิการ และเงินอื่น ๆ ที่ผู้มีสิทธิ์ควรจะได้รับให้เข้าสู่กระบวนการโอนผ่านบัญชีเช่นเดียวกัน เช่น หากมีบุคคล 1 ราย ที่มีคุณสมบัติตามที่กล่าวมาทั้งหมดก็สามารถใช้บัตรเพียงบัตรเดียวในการรับเงินเหล่านี้ได้ ที่สำคัญประชาชนสามารถตรวจสอบสิทธิของตนเองได้ผ่านระบบแอปพลิเคชันว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติหรือไม่ พร้อมรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกมากยิ่งขึ้น เพราะการจะไปสู่ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐไม่ใช่การทำให้เงินถูกโอนเข้าบัญชีก็ถือว่าประสบผลสำเร็จ แต่ทั้งนี้เป็นเพียงระยะเริ่มแรกในการสร้างการรับรู้ของภาคประชาชนเท่านั้น ในขณะเดียวกันสิ่งที่ภาครัฐต้องทำควบคู่ไปพร้อมกับการจ่ายเงินในลักษณะนี้คือการอำนวยความสะดวก

ความสะดวกแก่ประชาชน ทำให้เขารู้ได้ว่าหากเปลี่ยนมาโอนเงินเข้าบัญชีแล้วดีกว่าการรับเงินสดอย่างไร หากทำเช่นนี้ได้ก็จะทำให้การดำเนินโครงการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับฤทธิเดช ภูจิรัฐ ที่ระบุว่าข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ควรเร่งการแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้สูงอายุในเรื่องระเบียบต่าง ๆ และควรเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ (ฤทธิเดช ภูจิรัฐ, 2558)

แนวทางในการแก้ไขปัญหา จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่าการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการเตรียมความพร้อมและมีการซักซ้อมวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในส่วนการบูรณาการฐานข้อมูลที่เกิดขึ้น ทั้งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง กรมบัญชีกลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการดำเนินการร่วมกันในการบริหารจัดการระบบการจ่ายเบี้ยยังชีพให้สอดคล้องต่อการใช้งานอย่างบูรณาการ โดยมีระบบการเข้าใช้งานเพียงระบบเดียวในการกรอกหรือรับส่งข้อมูล เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานทั้งยัง สร้างความสะดวกและรวดเร็วต่อการใช้งาน ซึ่งในปัจจุบันยังมีการส่งต่อข้อมูลผ่านทั้งระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปยังระบบของกรมบัญชีกลาง ทำให้ยากต่อการเข้าถึงและอาจจะเกิดความผิดพลาดได้ง่ายหากข้อมูลดังกล่าวตกหล่น

นอกจากข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะเชิงวิชาการเพิ่มเติมว่า เนื่องจากการวิจัยนี้ได้ออกแบบการวิจัยในลักษณะเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก จึงอาจจะยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดการวิเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เชิงสถิติ เช่น ในเรื่องบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินโครงการ ฯ มีความเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างอย่างไร ความพึงพอใจของผู้สูงอายุหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งในการตอบคำถามหลาย ๆ ประเด็นที่กล่าวมา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้รูปแบบสำรวจและใช้ข้อมูลเชิงปริมาณร่วมด้วย เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และอาจจะศึกษาในประเด็นเปรียบเทียบการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุระหว่างการจ่ายเบี้ยยังชีพเข้าบัญชีโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยการรับเงินสด เพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่ารูปแบบการจ่ายเงินผู้สูงอายุประเภทใดสามารถบริหารจัดการการจ่ายเบี้ยยังชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากกว่า เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่า มีประเด็นสำคัญในการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ทั้งหมด 5 ประเด็น ดังนี้ 1) ระบบการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ส่งผลในด้านบวกแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขั้นตอนการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ส่วนการกรอกข้อมูลผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุก็มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ แต่การประมวลผลจากระบบบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม พบว่ามีความล่าช้าอยู่มาก 2) ความรวดเร็วและต่อเนื่องในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชัดเจน เป็นการสร้างมาตรฐานเดียวกันในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่การจ่ายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุบางส่วนที่เคยได้รับเงินเร็วกว่าที่กำหนดเสียโอกาสในการรับเงินสวัสดิการไปใช้จ่ายในการดำรงชีพอย่างต่อเนื่อง 3) การลดความซ้ำซ้อนในการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความเที่ยงตรง และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมากขึ้น 4) การจัดระบบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีการจัดระบบประมาณอย่างเพียงพอและสร้างความเชื่อมั่นแก่กลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงเจ้าหน้าที่ในระบบการจ่ายตรงของกรมบัญชีกลาง 5) แนวทางในการแก้ไขปัญหาโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรง มี 5 ประเด็น ดังนี้ 5.1 การดึงข้อมูลของกรมบัญชีกลางผ่านระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรมีช่วงระยะเวลาการดึงข้อมูลที่ชัดเจน 5.2 ควรมีระเบียบวิธีในการดำเนินการจัดการฐานข้อมูลผ่านระบบอย่างชัดเจนจากผู้รับผิดชอบหลัก อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมบัญชีกลาง เพื่อให้การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสะดวก รวดเร็ว ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น กรณีการเรียกเงินคืนจากผู้สูงอายุที่เสียชีวิตควรจะดำเนินการเรียกเงินคืนอย่างไร 5.3 ระบบการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงของกรมบัญชีกลางควรมีผู้ดูแลระบบในการรับข้อคิดเห็น ข้อเสนอต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการให้บริการ 5.4 การเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงควรมีระยะเวลาในการจ่ายที่รวดเร็วมากขึ้น เนื่องจากเมื่อก้าวสู่การพัฒนาอย่างบูรณาการแล้ว กระบวนการในการดำเนินการต่าง ๆ ที่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีความรวดเร็วและต่อเนื่อง เช่น ไม่ควรจ่ายเกินวันที่ 5 ของเดือน 5.5 การใช้งานและดึงข้อมูลผ่านระบบควรมีการฝึกอบรมและสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะของผู้ใช้งานให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งข้อเสนอแนะควรมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นการประเมินและเปรียบเทียบการดำเนินโครงการอันจะเป็นข้อมูลใน

การพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรือศึกษาในประเด็นเปรียบเทียบการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุระหว่างการจ่ายเบี้ยยังชีพเข้าบัญชีโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยการรับเงินสด เพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่ารูปแบบการจ่ายเงินผู้สูงอายุประเภทใดสามารถบริหารจัดการการจ่ายเบี้ยยังชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากกว่า เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมต่อไป และ ควรทำการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าวอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบระบบการทำงาน ตลอดจนระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการประเมินโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวัช ศรีโคกคงกุล อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ให้คำแนะนำและทำให้บทความดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2563). รายงานสรุปการจ่ายเงินหน่วยงานสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร. เรียกใช้เมื่อ 11 มกราคม 2563 จาก <https://govwelfare.cgd.go.th>.
- พรพรชัยฉัตร เอี่ยมวันทอง. (2562). ปัญหาในการจัดสรรงบประมาณต่อเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในตำบลแปลงยาว อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสำหรับนักบริหารคณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรวดี ชอกดูลย์. (2557). การประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพระแก้ว อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ . มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มารยาท หมายมั่น. (2555). ปัญหาในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย. ใน รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ฤทธิเดช ภูจิรัง. (2558). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมชัย สัจจพงษ์. (2559). National e-Payment พลิกโฉมระบบการชำระเงินของไทย. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/advertorial/detail/167>
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2558). การตรวจสอบการดำเนินโครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). การพัฒนางานบริการภาครัฐด้านระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤศจิกายน 2562 จาก <http://www.parliament.go.th/library>.
- _____. (2563). ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2563 จาก <http://www.library2.parliament.go.th>.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร. (2562). การประชุมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ. มุกดาหาร: สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร.